09/07/2022

Αγρυπνία του ιερομάρτυρος Κυπριανού Αρχιεπισκόπου Κύπρου

Εκκλησία της Κύπρου / Ι.Μ. Λεμεσού

Πανηγυρική Αγρυπνία τελέστηκε για την εορτή του αγίου ιερομάρτυρος Κυπριανού, αρχιεπισκόπου Κύπρου και των συν αυτώ μαρτυρησάντων την 9ην Ιουλίου 1821 από των Τούρκων.

Την Αγρυπνίας, που τελέσθηκε χθες το βράδυ, προεξήρχε ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Αμαθούντος κ. Νικόλαος συλλειτουργούντων του πρωτοσυγκέλου της μητροπόλεως, π. Ισαάκ και άλλων ιερέων.

Σε μήνυμά του για τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Κυπριανό, ο Μητροπολίτης Λεμεσού κ.Αθανάσιος τόνισε: “Ήταν ένας άνθρωπος ζυμωμένος μέσα στην ασκητική παράδοση της Εκκλησίας. Άνθρωπος ο οποίος έμαθε να προσφέρει, να διακονεί, χωρίς να είναι κλεισμένος σε στενά πλαίσια. Ήταν πραγματικός ρωμιός, ο οποίος μπορούσε ν’ αγαπά ακόμα και τους εχθρούς του. Δεν άφησε τον εαυτό του να φοβηθεί τον θάνατο, γιατί υπερέβη τον θάνατο, ενώ ακόμα ήταν στη ζωή αυτή μέσα από την αγωγή της Εκκλησίας”.

Μήνυμα του Μητροπολίτη Λεμεσού κ. Αθανασίου:

Εἶναι ἰδιαίτερα συγκινητική αὐτή ἡ ἡμέρα, ἡ 9η Ἰουλίου, διότι ταυτίστηκε μέ τούς ἀγῶνες καί μέ τά αἵματα τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως καί τῆς πατρίδος τήν περίοδο τῆς τουρκοκρατίας καί ἰδιαίτερα τοῦ Ἐθνομάρτυρος καί Ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ.

Εἶναι μεγάλη εὐθύνη νά μιλᾶ κανείς γιά ἱστορικά γεγονότα καί γιά πρόσωπα τοῦ ὕψους τοῦ Κυπριανοῦ, σέ μία ἐποχή μάλιστα πού μοιάζει μέ τή δική τους. Καί εἶναι εὐθύνη μεγάλη, διότι δέν θά κάνουμε ἁπλῶς μία ἱστορική ἀναδρομή στά διάφορα γεγονότα τῆς ζωῆς ἑνός ἀνθρώπου, ἑνός ἀρχιεπισκόπου, ἑνός πραγματικά ρωμιοῦ, ὁ ὁποῖος θυσίασε τόν ἑαυτό του ὑπέρ τοῦ λαοῦ του, ἀλλά θά πρέπει νά ἀφήσουμε τά γεγονότα καί τά πρόσωπα νά μιλήσουν στίς καρδιές μας καί στήν ἐποχή μας.

Πρέπει ν’ ἀκούσουμε τόν λόγο τοῦ Κυπριανοῦ, γιά νά μπορέσουμε κι ἐμεῖς νά συνεχίσουμε τόν δικό μας ἀγώνα, ἐάν θέλουμε αὐτός νά ἔχει αἴσιο τέλος γιά τόν τόπο μας, τήν Ἐκκλησία μας, τήν πατρίδα μας, τή Ρωμιοσύνη.

Θά πῶ λίγα λόγια στήν ἀρχή γιά τή ζωή τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ, καί ἐν συνεχείᾳ θά σταθῶ σέ μερικά σημεῖα ἀπό τή ζωή του, τά ὁποῖα νομίζω ὅτι ἔχουν νά μᾶς ποῦν σήμερα πολλά. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός γεννήθηκε στόν Στρόβολο τό 1756. Γονεῖς του ἦσαν ὁ Γεώργιος καί ἡ Μαρία. Σέ νεαρή ἡλικία, φλεγόμενος ἀπό τόν πόθο τοῦ Θεοῦ καί τήν ἀγάπη πρός τήν Ἐκκλησία, πῆγε στή μονή Μαχαιρᾶ, ὅπου ἀφιέρωσε τόν ἑαυτό του. Στό ἴδιο μοναστήρι ἀσκήτευε καί ὁ θεῖος του, ἱερομόναχος καί οἰκονόμος Χαράλαμπος.

Σ’ αὐτό τό μοναστήρι, ὁ Κυπριανός, ἄρχισε νά δέχεται τήν ἀσκητική ἀγωγή τῆς παράδοσης τῆς Ἐκκλησίας, νά βάζει μέσα του ὅλα τά ἀγαθά σπέρματα τῆς ὀρθόδοξης παράδοσής μας καί νά χαράσσει τή μελλοντική του πορεία. Ἀργότερα, κατέβηκε στόν Στρόβολο, ὅπου σπούδασε στό Ἑλληνομουσεῖο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Σέ ἡλικία 27 ἐτῶν χειροτονήθηκε διάκονος στή μονή τῆς μετανοίας του.

Λίγο ἀργότερα ἡ μονή ἐκτιμώντας τά μεγάλα χαρίσματα καί προτερήματά του, τοῦ ἀνέθεσε τό ὑπεύθυνο διακόνημα νά πορευθεῖ μαζί μέ τόν θεῖο του, τόν οἰκονόμο Χαράλαμπο, στή Μολδοβλαχία, γιά νά ἐπιστατήσει τούς ἐκεῖ ἐράνους πού θά γίνονταν γιά βοήθεια τῆς μονῆς, ἡ ὁποία τότε διήρχετο τεράστια οἰκονομική κρίση, ὅπως, βέβαια, καί ὅλος ὁ κόσμος τῆς Κύπρου.

Στή Βλαχία ὁ Κυπριανός χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καί διορίσθηκε ἀπό τόν ἡγεμόνα της, Μιχαήλ Σοῦτσο, ἐφημέριος τῆς ἡγεμονικῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἰασίου.

Παρέμεινε ἐκεῖ 19 ὁλόκληρα χρόνια, καί παρακολούθησε μαθήματα στήν ἑλληνική Σχολή τοῦ Ἰασίου. Παρέδωσε τόν ἑαυτό του στήν παιδεία, στήν ἐκμάθηση τῆς ἱστορίας καί τῆς θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας. Ἀργότερα, ὅταν ἐπέστρεψε στήν Κύπρο, ἦταν γεμάτος μέ πνευματικές γνώσεις καί πνευματικά ἀγαθά.

Ἐν συνεχείᾳ ἐπανῆλθε στόν Στρόβολο, ὅπου ἀνέλαβε τή διεύθυνση καί τή φροντίδα τοῦ μετοχίου τῆς μονῆς Μαχαιρᾶ, τό ὁποῖο, κατά πᾶσαν πιθανότητα, εἶναι ἡ σημερινή ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς Χρυσελεούσης Στροβόλου. Καί ἐδῶ, λόγω καί τῆς καταγωγῆς του, ἐπέδειξε τεράστια φροντίδα. Οἱ ἀρετές του καί ἡ προσωπικότητά του ἔγιναν αἰτία, πολύ σύντομα νά θεωρηθεῖ ἕνα σημαντικό γιά τή Λευκωσία πρόσωπο.

Συνδέθηκε μέ τόν ἀρχιεπίσκοπο Χρύσανθο καί τόν δραγουμάνο Κορνέσιο Χατζηγεωργάκη.

Τό ὅτι ἡ παρουσία του στή Λευκωσία καί τόν ἐκκλησιαστικό καί τόν ἐθνικό χῶρο ἦταν σημαντική, φάνηκε ἀργότερα ἔντονα μάλιστα, ὅταν κατά τόν Μάρτιο τοῦ 1804 ἔγινε μία ἐπανάσταση τῶν τούρκων κατά τοῦ ἀρχιεπισκόπου καί τῶν χριστιανῶν λόγω μιᾶς βαριᾶς φορολογίας. Θεώρησαν τότε ὅτι βρῆκαν εὐκαιρία νά ἁρπάξουν χρήματα καί ὁτιδήποτε ἄλλο ἀπό τήν Ἐκκλησία καί τούς προύχοντες τοῦ τόπου.

Ἔγινε μία στάση στή Λευκωσία, ἡ ὁποία ἐγκυμονοῦσε τεράστιους κινδύνους, μέχρι πού ἀναγκάσθηκε ἡ ὑψηλή Πύλη νά στείλει δύο χιλιάδες στρατιῶτες, γιά νά πολιορκήσουν τή Λευκωσία καί νά καταστείλουν τή στάση. Ὁ τόπος πραγματικά περιῆλθε σέ μεγάλη δυσκολία.

Ὁ Κυπριανός, ἄν καί οἰκονόμος τότε τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καί ἱερομόναχος καί κηδεμόνας τοῦ μετοχίου τοῦ Μαχαιρᾶ, ἐν τούτοις ἔπαιξε μεγάλο ρόλο καί συμβίβασε τά πράγματα. Ἦταν ὁ συνδετικός κρίκος κι ὁ συμβιβαστικός ἄνθρωπος μεταξύ τῶν πολιορκητῶν τούρκων στρατιωτῶν καί τῶν πολιορκημένων ἐντός τῆς Λευκωσίας. Καί κατάφερε νά φέρει τήν εἰρήνη στόν τόπο καί νά διασφαλίσει τούς ὑπάρχοντες χριστιανούς ἀλλά καί τούς τούρκους στασιαστές. Χύθηκε τότε ἀρκετό τουρκικό αἷμα, παρά τή διαμεσολάβηση τοῦ Κυπριανοῦ, πράγμα τό ὁποῖον ὡς φαίνεται, οἱ τοῦρκοι τοῦ τό χρωστοῦσαν ἀργότερα, ὅταν ἀνῆλθε στόν ἀρχιεπισκοπικό θρόνο.

Στήν Ἐκκλησία ὑπῆρχε μία μεγάλη δυσκολία, διότι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χρύσανθος εὑρίσκετο σέ πολύ μεγάλη ἡλικία καί τά πράγματα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἦσαν ἀδιοίκητα. Δύο ἐκ τῶν μητροπολιτῶν, ὁ Πάφου Χρύσανθος καί ὁ Κιτίου Χρύσανθος, ἦσαν ἀνεψιοί, ἀδελφότεκνοι δηλ. τοῦ ἀρχιεπισκόπου, καί φαίνεται ὅτι καί στήν

Ἐκκλησία ἐπικρατοῦσε κάποιας μορφῆς ἀναρχία. Ἀδιοίκητη φαινόταν ἡ Ἐκκλησία, μέχρι πού πάρα πολλοί χριστιανοί ἀπευθύνθηκαν στήν ὑψηλή Πύλη, ἐκφράζοντας παράπονα γιά τή δυσκολία στήν ὁποίαν εὑρίσκετο ἡ Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου.

Καί ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλά καί ἐκ τοῦ ὅτι ὁ τότε γηραιός ἀρχιεπίσκοπος Χρύσανθος δέν ἐδέχετο νά ἀποχωρήσει ἀπό τόν θρόνο του, ὥστε νά μπορέσει ἡ Ἐκκλησία νά ξαναβρεῖ τόν ἑαυτόν της. Ἡ ὑψηλή Πύλη μέ διαταγή της ἐξόρισε τόν ἀρχιεπίσκοπο Χρύσανθο στήν Εὔβοια μαζί μέ τόν μητροπολίτη Κιτίου Χρύσανθο, τόν ἀνεψιό του, καί διέταξε ὁ βεζύρης νά χειροτονηθεῖ ὡς ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου ὁ Κυπριανός καί ὡς μητροπολίτης Κιτίου ὁ Μελέτιος. Αὐτό εἶχε βέβαια τήν κοσμική κάλυψη, ἐκκλησιαστικῶς ὅμως δέν μποροῦσε νά γίνει, διότι θά θεωρεῖτο ἀντικανονική ἐνέργεια.

Γι’ αὐτό τόν λόγο οὔτε ὁ Κυπριανός οὔτε ὁ Μελέτιος ἐδέχθησαν τή χειροτονία, ἀλλά περίμεναν μέχρις ὅτου ἡ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, δηλαδή τό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως, ἀποφανθεῖ περί τοῦ πρακτέου.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρύσανθος πέθανε στήν ἐξορία, καί ἔτσι ἄνοιξε ὁ δρόμος τῆς χειροτονίας τοῦ Κυπριανοῦ, ἐκδοθείσης καί σχετικῆς πρός τοῦτο ἄδειας τοῦ Πατριαρχείου. Χειροτονήθηκε ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου ἀπό τόν ἀρχιεπίσκοπο τοῦ Σινᾶ Κωνστάντιο, τόν μητροπολίτη Κυρηνείας Εὐγένιο καί τόν ἐπίσκοπο Τριμυθοῦντος Σπυρίδωνα, ἀναλαμβάνοντας ταυτόχρονα τή διοίκηση καί τήν ποιμαντορία τῆς Ἐκκλησίας. Περιττό νά ποῦμε ὅτι ἡ Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου καί ὅλη ἡ Ἐκκλησία εὑρίσκετο σέ δεινή κατάσταση.

Παρέλαβε ὁ Κυπριανός, λέει ἡ ἱστορία, τρία ἑκατομμύρια, διακόσιες ὀγδόντα πέντε χιλιάδες, ὀκτακόσια ἑβδομήντα γρόσια χρέος, τό ὁποῖον ἡ Ἀρχιεπισκοπή χρωστοῦσε δεξιά καί ἀριστερά. Στόν κώδικα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς δίπλα ἀπ’ αὐτό τό ὑπέρογκο ποσό, σημείωσε μέ δικά του γράμματα ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός , ἐκφράζοντας τόν πόνο καί τήν ἀγωνία του, τά ἑξῆς: «Ἵλεως γενοῦ ἡμῖν, Κύριε, καί ἐπί τούτῳ». Δηλαδή, «νά μᾶς λυπηθεῖς, Θεέ μου, καί σ’ αὐτή τή δύσκολη κατάσταση».

Εἶναι σημαντικές αὐτές οἱ λεπτομέρειες τῆς ζωῆς τοῦ Κυπριανοῦ, γιατί μέσα ἀπ’ αὐτές, ἀφ᾽ ἑνός μέν φαίνεται τό ἦθος τοῦ ἀνδρός, ἀφ᾽ ἑτέρου δέ καθίστανται γιά μᾶς πραγματικά σημεῖα, τά ὁποῖα μποροῦν νά μᾶς καθοδηγήσουν καί στή σημερινή δύσκολη ἐποχή, τήν ὁποία διάγομε.

Στίς 30 Ὀκτωβρίου τοῦ 1810, ὁ Κυπριανός γίνεται ἀρχιεπίσκοπος. Ἀμέσως ἀρχίζει τό ποιμαντορικό του ἔργο μέ πάρα πολλούς ἀγῶνες. Γνωρίζει ἐπακριβῶς τίς ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου του, ξέρει σάν καλός πατέρας καί σάν καλός ποιμένας νά

περιθάλψει τό ποίμνιό του, καί νά τό περιφρουρήσει ἀπό πάσης ἀπόψεως ὅπως π.χ. ἀπό τίς αἱρέσεις, οἱ ὁποῖες ἄρχισαν τότε νά προβάλλουν. Γι᾽ αὐτό καί ἐξέδωκε ἀφορισμό κατά τῶν μασώνων στή Λάρνακα.

Ἐν συνεχείᾳ, βλέποντας τόν λαό νά μαστίζεται ἀπό τήν πανώλη καί τίς ἀκρίδες καί ἀπό ἄλλες ἀσθένειες, ἐξαπέλυσε ἐγκυκλίους, δίδαξε τόν λαό σωστά πῶς νά ἀντιμετωπίζει τά πράγματα αὐτά, διένειμε εἰκόνες τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους καί τοῦ ἁγίου Τρύφωνος σέ ὅλες τίς ἐκκλησίες, ἤ τουλάχιστον στίς περισσότερες, γιά νά προτρέψει τόν λαό νά ἔχει ἐλπίδα στόν Θεό καί στούς ἁγίους, καί ἀπ᾽ αὐτούς νά περιμένει, μαζί μέ τή βοήθεια τῆς ἐπιστήμης, τήν ἀπαλλαγή ἀπό τά δεινά, τά ὁποῖα ἐφαίνοντο νά τόν βασανίζουν.

Ταυτόχρονα , δίπλα ἀπό τήν Ἀρχιεπισκοπή στόν μπαξέ , σέ κῆπο τῆς μονῆς Μαχαιρᾶ, ἵδρυσε τήν Ἑλληνική Σχολή, τό σημερινό Παγκύπριο Γυμνάσιο, τό ὁποῖο τελείωσε τό 1812. Μέ πολύ πόθο καί ἐνδιαφέρον ἔκτισε τό σχολεῖο αὐτό, παρ᾽ ὅλα τά δυσβάστακτα χρέη, γιά νά μποροῦν οἱ ἕλληνες τῆς Κύπρου νά παιδεύονται στά γράμματα καί νά καλλιεργοῦνται στόν πολιτισμό.

Ἡ πορεία τοῦ χρόνου ἦταν τραγική γιά τόν Κυπριανό. Γιατί προχωροῦμε σταθερά πρός τό 1821. Ἀρχίζει στόν ἑλληνικό χῶρο νά ἑτοιμάζεται ἡ ἐξέγερση τῶν ὑποδούλων ἑλλήνων. Ἡ Φιλική Ἑταιρεία ἦταν αὐτή ἡ ὁποία ἑτοίμασε τήν πορεία πρός τήν ἐπανάσταση. Ἦλθαν στήν Κύπρο ἀπεσταλμένοι, οἱ ὁποῖοι πλησίασαν τόν Κυπριανό καί τοῦ μίλησαν γιά τήν ἐξέγερση, θέλοντας νά συμμαχήσει ὁ 6 Κυπριανός μαζί τους, ὥστε καί ἡ Κύπρος νά ἐξεγερθεῖ.

Ὁ Κυπριανός, μέ τή σοφία, τή σύνεση καί τήν πείρα πού τόν διέκριναν, κατάλαβε ὅτι αὐτό ἦταν πάρα πολύ ἐπικίνδυνο, καί μοιραῖα θά καταδικαζόταν σέ ἀποτυχία. Γι᾽ αὐτό τόν λόγο ἐξήγησε στούς φιλικούς ὅτι δέν μποροῦσε στήν Κύπρο νά γίνει ἐκείνη τή στιγμή ἐπανάσταση. Ὑποσχέθηκε οἰκονομική βοήθεια, πράγμα τό ὁποῖον ἔπραξε περιμένοντας τήν ἔκβαση τῶν γεγονότων.

Τό 1820 διορίζεται ἀπό τήν ὑψηλή Πύλη ὡς διοικητής τῆς Κύπρου ὁ Κουτσούκ Μεχμέτ, ὁ ὁποῖος ἔτρεφε ἄσπονδο μίσος κατά τῶν χριστιανῶν καί εἶχε ἀκόρεστη ἐπιθυμία νά πάρει τίς περιουσίες τῶν προεστώτων καί τῆς Ἐκκλησίας. Μέ διάφορες προφάσεις προσπαθοῦσε νά πείσει τήν ὑψηλή Πύλη ὅτι καί στήν Κύπρο ἄρχισαν τά πράγματα νά γίνονται ἐπικίνδυνα. Στήν ἀρχή δέν τό πετύχαινε, διότι ἡ Κύπρος, ὅπως γράφει σ᾽ ἕνα γράμμα του ὁ σουλτάνος, δέν ἔδωσε δείγματα τέτοιας διαγωγῆς ἀπέναντι στήν ὑψηλή Πύλη.

Παρά ταῦτα ὅμως, λίγο ἀργότερα, ὅταν τό 1821 ἕνας ἀρχιμανδρίτης, ὁ Θεοφύλακτος Θησέας, ἄρχισε νά μοιράζει προκηρύξεις καί φυλλάδια γιά τήν

ἐπανάσταση ἐναντίον τῶν τούρκων, αὐτό ἔγινε αἰτία, ὥστε νά πεισθεῖ πλέον ἡ ὑψηλή Πύλη ὅτι καί στήν Κύπρο τά πράγματα ἔγιναν ἐπικίνδυνα.

Ὁ Κυπριανός ἐξαπέλυσε ἐγκύκλιο στίς 22 Ἀπριλίου 1821, μέ τήν ὁποία προέτρεπε τούς ρωμιούς νά παραδώσουν στούς τούρκους ὅλα τά ὅπλα πού εἶχαν στήν κατοχή τους. Καί ἕνα-δύο μῆνες ἀργότερα, τόν Μάϊο, ἐξαπέλυσε καί ἄλλη ἐγκύκλιο, μέ τήν ὁποία προέτρεπε τούς ρωμιούς χριστιανούς νά εἶναι πάρα πολύ προσεκτικοί στή διαγωγή τους, προσεκτικοί μέχρι λεπτομερείας, ἀκόμα καί στά ροῦχα πού φοροῦσαν, νά μήν εἶναι δηλαδή προκλητικά, νά εἶναι συνετοί καί πολύ σώφρονες, διότι καί ἡ παραμικρή ἀπροσεξία θά ἦταν μοιραία καί γιά τούς ἴδιους καί γιά τόν τόπο.

Βέβαια, τά πράγματα προχωροῦσαν μέχρι πού φθάσαμε στήν 9ην Ἰουλίου τοῦ 1821.Ὁ Κουτσούκ Μεχμέτ ἀποφάσισε, ἀφοῦ ἔλαβε καί τήν ἔγκριση τῆς ὑψηλῆς Πύλης, νά σκοτώσει 486 προεστῶτες τοῦ τόπου, ὅλους τούς μητροπολίτες, ἀρκετούς ἡγουμένους, ἱερομονάχους, ἱερεῖς, δασκάλους, προύχοντες, οἱ ὁποῖοι ἐθεωροῦντο ἐπικίνδυνοι. Ἔτσι ἄρχισε τό ἀνόσιο ἔργο του τήν 9ην Ἰουλίου.

Ἀφοῦ πρῶτα ἀπαγχόνισε τόν ἀρχιεπίσκοπο Κυπριανό, στή συνέχεια καρατόμησε τούς μητροπολίτες Πάφου Χρύσανθο, Κιτίου Μελέτιο, Κυρηνείας Λαυρέντιο, τόν ἡγούμενο Κύκκου Ἰωσήφ, τόν οἰκονόμο τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Ὁμόδους Εὐτύχιο, τόν ἀρχιδιάκονο Μελέτιο, τόν ἡγούμενο τῆς μονῆς Χρυσοστόμου, τούς ἱερομονάχους ἀπό τή μονή τοῦ Σινᾶ καί ἀρκετούς ἄλλους, κληρικούς καί λαϊκούς. Τρεῖς ἡμέρες κράτησε ἡ σφαγή ὅλων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων στή Λευκωσία, ὅσοι δέν κατάφεραν νά διαφύγουν τότε εἰς τά διάφορα προξενεῖα, πού ὑπῆρχαν στήν Κύπρο.

Μέ λίγα λόγια αὐτή εἶναι ἐξωτερικά ἡ ζωή τοῦ ἐθνομάρτυρος Κυπριανοῦ. Πιστεύω ὅτι εἶναι γνωστή σέ ὅλους μας, τήν διαβάσαμε, τήν μάθαμε στά σχολεῖα μας, τήν ἀκοῦμε συχνά. Ἐκεῖνο τό ὁποῖο ἐγώ ἤθελα νά πῶ, ἔτσι, ὡς δική μου ἄποψη, γιά τόν ἐθνομάρτυρα Κυπριανό, εἶναι ὅτι ὁ Κυπριανός ἦταν τό ἀπόσταγμα καί τό καταστάλαγμα αὐτοῦ του τόπου. Ἔκρυβε μέσα του τό μυστήριο τῆς Κύπρου, τό μυστήριο τῆς Ρωμιοσύνης.

Ἦταν ἕνας ἄνθρωπος ζυμωμένος μέσα στήν ἀσκητική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἔμαθε νά προσφέρει, νά διακονεῖ, χωρίς νά εἶναι κλεισμένος σέ στενά πλαίσια. Ἦταν πραγματικός ρωμιός, ὁ ὁποῖος μποροῦσε ν’ ἀγαπᾶ ἀκόμα καί τούς ἐχθρούς του. Δέν ἄφησε τόν ἑαυτό του νά φοβηθεῖ τόν θάνατο, γιατί ὑπερέβη τόν θάνατο, ἐνῶ ἀκόμα ἦταν στή ζωή αὐτή μέσα ἀπό τήν ἀγωγή τῆς Ἐκκλησίας.

Ἦταν ὁ ἀπαθής ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἤξερε νά μήν εἶναι παρορμητικός, ἀλλά τόν ἐνθουσιασμό καί τά αἰσθήματά του τά τιθάσευε μέσα στά πλαίσια τῆς σωφροσύνης

καί τῆς εὐθύνης ἀπέναντι στόν λαό του. Ἀκόμα ὁ Κυπριανός ἤξερε πάρα πολύ καλά πῶς μποροῦσε νά γίνει σωστά μία ἐπανάσταση γιά τήν ἐλευθερία τοῦ τόπου αὐτοῦ.

Δέν τόν ἐνδιέφεραν τά ὅπλα ὅσο τά σχολεῖα. Γιατί ἦταν μέσα στήν ἴδια παράδοση τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ καί τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ἤξεραν ὅτι μποροῦσαν νά καλλιεργήσουν τόν λαό, καί ὅτι τό ἐθνικό ἔργο δέν εἶναι μόνο νά δίνεις ὅπλα στούς ἀνθρώπους, ἀλλά καί τό πῶς νά τούς κάνεις ἐλεύθερους. Κι ὅταν ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός γύριζε τήν Ἑλλάδα καί ἔκτιζε σχολεῖα, ἔλεγε: «τά σχολεῖα ἀνοίγουν ἐκκλησίες».

Καί γέμισε τόν τόπο σχολεῖα, κι ἔλεγε στούς ὑπόδουλους ἕλληνες, «νά στέλλετε τά παιδιά σας στά σχολεῖα, γιατί, ἄν δέν πᾶνε σχολεῖο, εἶναι σάν τά ζῶα». Γι᾽ αὐτό καί ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός, παρά τίς φοβερές δυσκολίες πού ἀντιμετώπιζε, ἕνα ἀπό τά πρῶτα του ἔργα ἦταν νά κτίσει σχολεῖο, γιά νά οἰκοδομήσει τούς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του.
Γράφει λοιπόν τότε, καί νομίζω ὅτι εἶναι πολύ σημαντικό νά σᾶς διαβάσω τά ἴδιά του τά λόγια, στά ἐγκαίνια τοῦ σχολείου:

«Ἐννοήσαντες ὅτι ἡ ἡμετέρα πολιτεία τῆς καθ᾽ ἡμᾶς νήσου Κύπρου πάσχει μέγαν αὐχμόν παιδείας, καί ἔλλειψιν ἑλληνικῶν μαθημάτων, τά ὁποῖα εἶναι τό μόνον μέσον ὁποῦ στολίζουσι τόν ἀνθρώπινον νοῦν, καί ὁποῦ ἀποκαταστήνουσι τόν ἄνθρωπον ἄξιον τῷ ὄντι ἄνθρωπον. Τούτου χάριν ζήλῳ θείῳ κινηθέντες καί φιλοτιμηθέντες, ἀπεφασίσαμεν, ἅμα τοῦ πνευματικοῦ σκάφους διαδεξάμενοι τά πηδάλια, ἐν πάσῃ τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν, νά συστήσωμεν μίαν ἑλληνικήν Σχολήν ἐπάνω εἰς τήν πατρίδα, διά νά ὠφελήσωμεν καί ἡμεῖς ὁπωσοῦν τούς συμπατριώτας ἡμῶν».

Νομίζω εἶναι πολύ βασικό σημεῖο αὐτό, γιατί μᾶς δείχνει τή φιλοσοφία καί τή στάση τοῦ Κυπριανοῦ ἀπέναντι στό ἐθνικό πρόβλημα. Ὁ Κυπριανός ἤθελε νά φτιάξει ἀνθρώπους ἐλεύθερους. Ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι θά μποροῦσαν, ἀφοῦ ἦταν οἱ ἴδιοι ἐλεύθεροι, νά ἀποκτήσουν καί ἐλεύθερη πατρίδα. Γιατί πίστευε ὅτι δοῦλος ἄνθρωπος καί ἐλεύθερη πατρίδα νά ἔχει, θά τήν ὑποδουλώσει. Καί ὅτι ἡ ἐλευθερία δέν εἶναι μόνον γεωγραφική, ἀλλά πρωτίστως γεγονός τό ὁποῖο συντελεῖται μέσα στό εἶναι τοῦ ἀνθρώπου. Σ᾽ αὐτό βοηθᾶ ἡ γνώση τῆς ἱστορίας καί τῆς θεολογίας. Αὐτό σημαίνει Ρωμιοσύνη καί ρωμαϊκόν ἦθος. Καί γι’ αὐτό ὁ Κυπριανός ἔφτιαξε τή Σχολή καί ἔδωσε σ’ αὐτή σημασία.

Ἕνα ἄλλο σημεῖο, τό ὁποῖο παρουσιάζει τή μεγάλη ψυχή καί διάνοια τοῦ Κυπριανοῦ, εἶναι τό ἑξῆς: Ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα τῆς ἐπανάστασης, παρόλο πού ἦταν καταπιεσμένος ὁ ἴδιος ὡς Ἀρχιεπίσκοπος, παρόλο πού ἔβλεπε τόν Κουτσούκ Μεχμέτ νά εἶναι ἕτοιμος νά τούς σφάξει ὅλους καί νά πιεῖ τό αἷμα τους, ἐντούτοις

δέν νικήθηκε ἀπό τά συναισθήματά του. Δέν κινήθηκε συνθηματικά καί ἐνθουσιαστικά, ἀλλά ὑπεύθυνα καί σοβαρά σάν καλός ποιμένας καί πατέρας.

Εἶπε ὅτι σ' αὐτόν τόν τόπο δέν μπορεῖ νά γίνει τώρα ἐπανάσταση, γιατί ὅλες οἱ γύρω χῶρες ἦταν ὑπό τήν τουρκική κατοχή, καί σέ λίγες ὧρες ἦταν δυνατόν νά πνιγεῖ ὁλόκληρη ἡ Κύπρος στό αἷμα. Ὁπόταν εἶχε τό θάρρος, μπροστά στήν ἀπαίτηση τῶν φιλικῶν, νά πεῖ ὅτι αὐτή τή στιγμή δέν μπορεῖ στόν τόπο αὐτό νά γίνει ἐπανάσταση. Πράγμα τό ὁποῖον οἱ φιλικοί ἐδέχθησαν, ἐσεβάσθησαν, ἐπήνεσαν. Βοήθησε τήν ἐπανάσταση μέ ἄλλο τρόπο, μέ τόν ὁποῖο μποροῦσε τότε.

Προχωρώντας, βλέπουμε αὐτό τόν ἄνθρωπο, τόν Ἀρχιεπίσκοπο, ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα τοῦ θανάτου του, καί τοῦ πρότειναν νά γλυτώσει τόν ἑαυτό του, αὐτός νά ἀρνεῖται. Καί δέν εἶναι παράδοξο ὅτι ἕνας τοῦρκος τοῦ πρότεινε νά τόν στείλει μέ δικό του ἀμάξι στά προξενεῖα τῆς Λάρνακας καί νά σωθεῖ. Ὁ Κυπριανός δέν ἦταν ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἤθελε νά ζήσει. Γιατί, ὅπως λέει κάποιος, «ἕνας ρωμιός δέν μαθαίνει μόνο νά ζεῖ, ἀλλά προπάντων μαθαίνει νά πεθαίνει».

Ὁ Κυπριανός ἤξερε πῶς νά πεθαίνει, γιατί ὁλόκληρη ἡ ζωή του ἦταν μία μελέτη θανάτου, ἦταν ἡ ὑπέρβαση τοῦ θανάτου, ἦταν ἡ πορεία του μέσα στήν αἰωνιότητα. Γι' αὐτό τόν λόγο ἀρνήθηκε νά διαφύγει, ἔμεινε ἐκεῖ πιστός καί παρέμεινε στόν χῶρο τόν δικό του μέ ἀξιοπρέπεια καί ἀρχοντιά χωρίς νά τρομάξει, χωρίς νά σκεφθεῖ τίποτε τό ὁποῖο μποροῦσε νά τοῦ προσάψει μομφή.

Ὅταν ὁδηγήθηκε μπροστά στόν Μεχμέτ, καί αὐτός ἄρχισε νά τοῦ λέει ἐκεῖνα ὅλα τά δελεαστικά καί τά φοβερά καί νά προσπαθεῖ νά φέρει τόν Κυπριανό σέ μία δύσκολη κατάσταση, ὁ ἀρχιεπίσκοπος μέ ἀξιοπρέπεια τοῦ ἐξήγησε ὅτι αὐτή ἡ πράξη εἶναι ἄδικη, ὅτι οἱ κύπριοι καί οἱ ρωμιοί τοῦ τόπου δέν ἦταν ἄξιοι αὐτῆς τῆς συμπεριφορᾶς. «Κοίταξε», τοῦ εἶπε, «ἐμεῖς εἴμαστε ἄνθρωποι ἥσυχοι, δέν εἴμαστε αὐτοί πού ἐσύ νομίζεις, ἀλλά ἄν θέλεις νά μᾶς σκοτώσεις, κᾶνε ὅπως προτιμᾶς. Νά ξέρεις, ὅμως, ὅτι ἡ Ρωμιοσύνη εἶναι φυλή συνόκαιρη τοῦ κόσμου.

Καί δέν πρόκειται νά ἐκλείψει, ὄχι γιατί ἔχει ὅπλα, σοῦ τά δώσαμε τά ὅπλα, ἀλλά γιατί αὐτή ἡ Ρωμιοσύνη ἔχει ἄλλες δυνάμεις. Κι ἐσύ μπορεῖ νά σκοτώσεις τό σῶμα μας, ἀλλά τήν ψυχή μας δέν μπορεῖς νά τήν σκοτώσεις». Γιατί ὁ Κυπριανός ἦταν ἀληθής μαθητής καί μιμητής τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶπε: «Μή φοβᾶσθε ἀπ' αὐτούς πού μποροῦν νά σκοτώσουν τό σῶμα σας, τήν ψυχή σας, ὅμως, δέν μποροῦν νά σκοτώσουν».

Ἔτσι καί ὁ Κυπριανός ὅταν πῆγε στήν ἀγχόνη, ἐκεῖ, ὡς ἐπίσκοπος, ὡς μιμητής τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἐγεύετο τήν αἰώνια ζωή, δέν τρόμαξε, ἀλλά εὐλόγησε τή θηλειά (σχοινί) τοῦ ἀπαγχονισμοῦ, ὅπως εὐλογοῦμε ἱερατικῶς τά

ἄμφια καί τά φοροῦμε, καί γύρισε μέ ἀξιοπρέπεια καί ἀρχοντιά καί εἶπε στόν δήμιο: «Ἐκτέλεσον τήν ἐντολήν τοῦ ἀπηνοῦς κυρίου σου». Καί προσευχόμενος παρέδωσε τήν ψυχή του εἰς τόν Δεσπότη Χριστό.

Ὁ Κυπριανός εἶναι ἱερομάρτυρας, εἶναι ἅγιος, εἶναι καλός ποιμένας τοῦ τόπου αὐτοῦ. Σήμερα νομίζω ὅτι μπορεῖ νά μᾶς πεῖ πολλά μέ τό παράδειγμά του, μέ τή σύνεσή του, μέ τή φρόνησή του. Προπάντων, μπορεῖ νά μᾶς πεῖ πολλά γι’ αὐτή τή ρωμαΐϊκη ἀρχοντιά, ἡ ὁποία τόν διακατεῖχε. Νά μᾶς πεῖ καί νά μᾶς διδάξει πώς κι ἐμεῖς σήμερα, μπροστά στό τεράστιο ἐθνικό πρόβλημα, μπροστά στήν ἐθνική δυσκολία, πῶς νά σταθοῦμε συνετοί, φρόνιμοι, ἄνθρωποι πού νά ξέρουμε πῶς νά πολεμοῦμε καί νά ἀγωνιζόμαστε. Νά μάθουμε κι ἐμεῖς νά μή φοβόμαστε καί νά μή δειλιάζουμε, ἀλλά οὔτε κι ἀπό τήν ἄλλη νά εἴμαστε συνθηματολόγοι.

Ἡ Ρωμιοσύνη εἶναι γέννημα τῆς ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας καί τῆς ἑλληνικῆς παράδοσης. Καί ὁ ρωμιός καί οἱ πατέρες μας ἦσαν ἄνθρωποι μεγάλης ὑπομονῆς. Καί ἐπειδή εἶχαν ὑπομονή, δέν ἔκαναν λάθη, γιατί δέν ἐβιάζοντο. Καί εἶχαν ὑπομονή, γιατί πίστευαν. Διότι αὐτός πού πιστεύει, δέν βιάζεται καί δέν πανικοβάλλεται καί δέν ἀγχώνεται. Νομίζω ὅτι φέτος πού γιορτάζουμε τά 200 χρόνια ἀπό αὐτά τά ἱστορικά γεγονότα, πρέπει νά τιμοῦμε τούς ἐθνομάρτυρες, ἀλλά προπάντων νά τούς μελετοῦμε.

Εἶναι καιρός νά μυηθοῦμε στό μαρτύριο τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας, τῶν προκρίτων τοῦ τόπου μας. Πρέπει νά ἀκούσουμε τή φωνή τους καί νά δοῦμε τό παράδειγμα τοῦ ἱερομάρτυρος ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ θυσία καί τό μαρτύριο σφράγισαν καί θά σφραγίζουν τήν ἱστορία τῆς πατρίδας καί τῆς Ἐκκλησίας μας.

Περιοδικό Παράκληση, τεύχος 108

ΙC
XC

εἰς τὰ σκάμματα, ἐνθα τῶν ὁρόμων τελέσαντες, τὴν κλῆσιν ...
ἐνεδύσασθε ὑμεῖς, ἐκ Θεοῦ κράτος ἄμαχον, καὶ ἀήττητον, καὶ ἐδέξασθε στέφανον τῆς νίκης, ἀγαλλόμενοι ἀπαύστως, εἰς βασιλείας ἀπόλαυσιν.

Δόξα... Τοῦ ἁγ. Κυπριανοῦ. Ἦχος πλ. α΄.

Σαλπίσωμεν ἐν σάλπιγγι θείᾳ, ἀρχιθύτου Κύπρου, Κυπριανοῦ τὰ κατορθώματα. Τί πρῶτον θαυμάσωμεν τοῦ καταλόγου τῶν ἀρετῶν; τὸ εὔψυχον τῆς καρτερίας; τὸ δυσπάλαιστον τῆς ἀνδρείας; τὸ πέλαγος τῆς ὑπομονῆς; τῆς ἐλεημοσύνης τὸν ἀκένωτον δοτῆρα; τῆς συγχωρητικότητος τὸ ἐπιεικές; τὸ ἀδαμάντινον τῆς πίστεως; τὸ στερρὸν τῆς ἐλπίδος; τῆς ταπεινώσεως τὸν βυθόν; τῆς ἀνεξικακίας τὸ πρᾶον; τῆς ἀγάπης τὸ μακρόθυμον; τῆς σοφίας τὸ φῶς; τῆς διακρίσεως τὴν λεπτότητα; Τὸν ἀνδριάντα τῆς ψυχῆς, κατεστολισμένον καὶ δεδοξασμένον ἔχων ἐν σοί, Κυπριανέ, παριστάμενος τῷ θρόνῳ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος, πρέσβευε ἀπαύστως ὑπὲρ νήσου ταύτης, ποίμνης καὶ λαοῦ σου ἐκλεκτοῦ, ἵλεων γενέσθαι τὸν Κριτήν, ἐπιδαψιλευόμενον φιλανθρώπως ἐφ᾽ ἡμᾶς, αὐτοῦ τὸ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος.

Καὶ νῦν... Θεοτοκίον. Ὁ αὐτός.

προκύψασα γὰρ ἄνωθεν, ἡ παν-

Ο ΑΠ.
ΜΑΤ-
ΘΑΙΟΣ